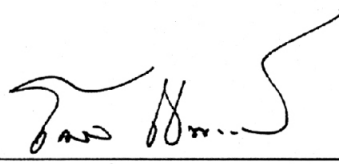

ธีรภานต์ ศรีไทยรักษ์ 2549: ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง
การใช้ประโยชน์ที่ดิน: กรณีศึกษาชุมชนบางแห่งในผืนป่าตะวันตก ประเทศไทย ปรินญาวิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต (วนศาสตร์ชุมชน) สาขาวิชาวนศาสตร์ชุมชน โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์โกมล แพรกทอง, D.Agr. 135 หน้า
ISBN 974-16-1787-9

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร
และเพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อ
การเกษตรของชุมชนที่อาศัยอยู่ในผืนป่าตะวันตก โดยใช้วิธีการสุ่มเลือกหมู่บ้าน ตามชาติพันธุ์หลัก 6 ชาติพันธุ์
คือ ไทยกลาง ไทยอีสาน กะเหรี่ยง ม้ง มอญ และขมุ รวม 18 หมู่บ้าน เลือกตัวแทนร้อยละ 10 รวมมีตัวอย่างทั้งหมด
215 ครัวเรือน ทำการเก็บข้อมูลโดยอาศัยเทคนิคการประเมินชุมชนอย่างเร่งด่วน (Rapid Rural Appraisal: RRA)
และการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม แล้วประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อ
วิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบสมมติฐาน
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยใช้
ค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi - square) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษาค้นคว้าการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการ
เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร 1 - 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 55.3 ไม่เปลี่ยนแปลงการใช้
ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรร้อยละ 27.9 และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรมากกว่า 2 ครั้ง
ร้อยละ 16.8 ทั้งนี้รวมการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมี
ค่าเฉลี่ย 1.4 ครั้ง โดยมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรมากที่สุดถึง 10 ครั้ง ใน 29 ปี
เมื่อวิเคราะห์ตามพื้นที่ที่อนุรักษ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิไม่มีการเปลี่ยนแปลง
การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร ส่วนพื้นที่อื่น ๆ มีการเปลี่ยน 1 - 2 ครั้ง และเมื่อวิเคราะห์ตามชาติพันธุ์
พบว่า ไทยกลางและมอญส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร ส่วนชาติพันธุ์อื่น ๆ มี
การเปลี่ยนแปลง 1 - 2 ครั้ง เมื่อพิจารณาชนิดพืชที่ปลูกพบว่าไทยกลาง ไทยอีสาน ม้ง และขมุ ใช้ประโยชน์
ที่ดินเพื่อปลูกข้าวโพดมากกว่าพืชชนิดอื่น ในขณะที่กะเหรี่ยง และมอญปลูกข้าวไร่มากกว่าพืชชนิดอื่น
ส่วนม้งถึงแม้ว่าจะปลูกข้าวโพดมากกว่าพืชชนิดอื่น แต่ก็ยังนิยมปลูกข้าวไร่ด้วย ส่วนพืชอื่น ๆ ที่มีการปลูก
ได้แก่ มันสำปะหลัง สวนผลไม้ พริก และการทำนา ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ขนาดพื้นที่ถือครอง
รายได้ และชาติพันธุ์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ธีรภานต์ ศรีไทยรักษ์
ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

18 / พ.ค. / 49